

A BRASSÓI HEGYEK NEOKOM MÁRGÁJA.

Irta PODEK FERENC.

— A 3. ábrával. —

Röviden, átnézetesen óhajtok szólani a Brassó mellett előforduló neokom márgáról, amely elszigetelt s ennek következtében sajátos fellépése, másfelől kőületekben való gazdagsága következtében már régóta magára vonta a kutatók és a gyűjtők érdeklődését.

Tudtommal ezzel a márgával eddigelé MESCHENDÖRFER J. (Die Gebirgsarten des Burzenlandes und Versuch einer urweltlichen Geschichte des Burzenlandes), HAUER és STACHE (Geologie Siebenbürgens) és később dr. KOCH A. (A brassói hegység földtani szerkezetéről és talajvíz viszonyairól) foglalkoztak, kik a munkáikban csak négy lelőhelyről tesznek említést. Én még hat új, a földtani irodalomban nem szereplő előfordulást fedeztem fel, úgy, hogy ma összesen tíz előfordulás ismeretes, amiket a következőkben sorolok fel. Közlelbbi tájékozódásra szolgáljon a mellékelt térképvázlat,

1. Cenk-hegy a lovagösvény mellett. Ez az előfordulás a g. kel. kápolna fölött, az ösvény 4—5. szertentinjénél van. Szálban álló kőzet alig észlelhető, csak szürkésárga anyag látható, amelyben kisebb-nagyobb márga darabok vannak. Csekély mélységben már kétségkívül a szálban álló rétegre bukkanánk.

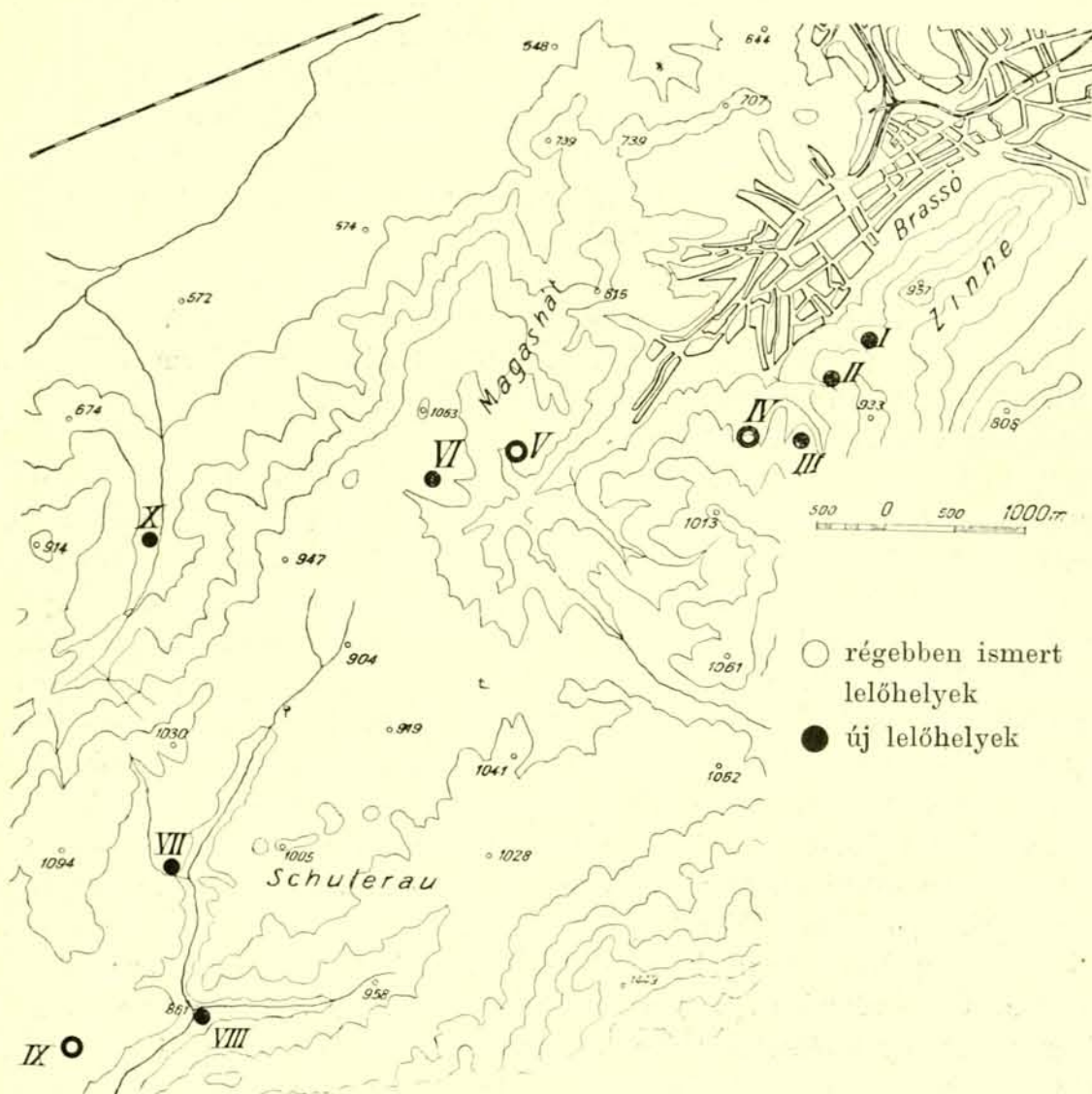
2. Gorica-hegy. Ha a lovagösvényen a hegyen felmegyünk, majd az ebbe beletorkolló széles vörös-kék színekkel jelzett úton lefelé megyünk s azon a kis szurdokon, amely a Cenk-hegy és a Gorica-hegy között van, áthaladtunk, újból egy márgaelőfordulásra akadunk, amely eddig ismeretlen volt. 26 m hosszúságban van feltárva a szálban álló, de erősen elmállott kőzet.

3. Ördöghíd a pataknál. A Gorica-hegy környékén eredő kis patak balpartján egy jobboldali mellékpatak betorkolásával szemben van a harmadik márgaelőfordulás, amely eddig szintén ismeretlen volt. 20 m hosszúságban jól észlelhető az elmállott kőzet.

4. Ördöghíd az út mellett. Nem messze attól a gör. kel. kápolnától, amely a felső külvárosban, a «Pasistea» végén fekszik, van ez a márgaelőfordulás, amely a mélyen bemetszett (kék-vörös színnel jelzett) mély úton jól fel van tárva. A «Pasistea utca» végén is észlelhetjük ezt a márgát, sőt egy ház bejárata is ebbe van belevágva.

5. Ördög völgy. Ez a legnagyobb és legérdekesebb előfordulás, amely helyen ismételtén kutattak a geológusok. Legutóbb TOULA F. udv. tanácsos tett

közbe egy értekezést¹ az Ordögvölgy néhány kövületéről. A márgatelep 10 m hosszúságban (a hegylejtőn felfelé) és 10—15 m szélességben van feltárva. Mindennütt észlelhető az agyagból és kavicsból álló szálban lévő kőzet, úgy hogy itten, persze elfödve az erdei talajjal és fiatalabb törmelékkel, nagyobb kiterjedését gyaníthatjuk.

3. ábra. A Brassói-hegy alaprajza, a neokom márgaelőfordulásokkal.
Magyarázat: I. Cenkhegy, II. Goricahegy, III—IV. Ördöghegy, V. Ördögvölgy, VI. Magashát, VII. Valea Stiklarie, VIII. Ördögárok, IX. Nyugati forrás, X. Hóhid.

6. Magashát. Abban a mély útban, amely az Ördögesúcsról a Hollókőre visz, van az a kis márgaelőfordulás, amire a talajnak szürkésárga színe (anyag márgatöredékekkel keverve) mindjárt figyelmessé tesz. Máig ez az előfordulás ismeretlen volt.

¹ Paläontologische Mitteilungen aus den Sammlungen von Kronstadt in Siebenbürgen. Abhandl. der k. k. geol. Reichsanstalt. Band XX. Heft 5. Wien, 1911.

7. *Valea Stiklarie* (Schulerau). A Seifenbach első jobboldali mellék-patakjának jobb partján. 1905-ig ez az előfordulás előttem ismeretlen volt. Egy pusztító áradás alkalmával, amely ez év őszén történt, az 1—2 m széles márgaréteg napfényre került, amely látszólag a tithon mészkőbe van gyűrve, kevéssel ezelőtt arról értesültem, hogy egy katonai gyakorlat alkalmával 2 m mélységben a neokommárgára bukkantak. Minden jel szerint itten nagyobb teleppel van dolgunk, mert a Kaluger-forrásnál is észlelhetők nyomok.

8. *Ördögárok*. Ennek a geologiailag igen érdekes helynek a bejáratánál, a Valea Cheici pataknak a Seifenbachba való torkollása alatt kisebb-nagyobb márgatömböket észlelünk, amelyek nézetem szerint a bal hegyoldalról származnak s ezáltal a márga jelenlétére utalnak; azonban egészen el van ma földve. Ezt az előfordulást az irodalomban nem említik.

9. *Sonnabendquelle*. A forrás fölött, nem messze a kék-sárga színnel jelzett úttól, egy kis réten egy mélyedés van, amelyen a feltűnő, majdnem egyenlő nagyságú márgatömbök hevernek. Szálban itten sem észlelhetni a márgát, de a márgadarabok arra utalnak, hogy valószínűleg már csekély mélységben a márgaréteg jelen van.

10. *Schneebrüch*. Ezt az előfordulást, amelyet mindig jelenlévő agyag- és márgatörmelék elárul, a kocsitárja fel. Ez nagyobb előfordulásnak látszik, mert több ponton észleltem a márgát. Ez eddigelé szintén ismeretlen volt.

A neokom márga szürke színű, amely gyakran zöldesszürkébe megy át. Ha — csak rövidebb ideig is — a mállásnak volt kitéve, számtalan lemezkévé és pálcikává hull szét. A mállási termék szürkés-sárga agyag, amelyet minden előfordulásnál többé vagy kevésbé észlelni tudtam. Nem ritkán vékonyabb, vagy ujjnyi vastag calcitereket észlelhetni a márgában. Majdnem mindenütt a tithonmészkőbe települve jelenik meg a márga s ezért az egyhangú, kövületmentes mészkőterületen — bár kevéssé szembevető változatosságot idéz elő. Csak a Schneebrüchi előfordulás kivétel e tekintetben, amennyiben itt középső-liaszközetek lépnek fel. Jelentőséggel bírnak az «út melletti Ördöghíd»-nál észlelhető települési viszonyok, ahol szálban álló kréta konglomerátum van, azután az Ördögvölgyben (szurdokban) észlelhető települési viszonyok, ahol a márgaréteget egy sajátos szilárd konglomerátum fedi és végül az Ördögárokban¹ lévő, ahol a tithonmészkő mellett még laza, csillámdús, kövületmentes homokkő és szürke mészkő fordul elő, amely utóbbi a Keresztényfalvi liaszterület mészkövéhez igen hasonló.

A további vizsgálat feladata lesz az, hogy a neokommárgának eme sajátos, csoportonként való előfordulására magyarázatot adjon. Én mindössze csak az ismeretlen neokom lelőhelyeket akartam felemlíteni, hogy a hazai geológusok a közel jövőben várható részletes felvételeiknél ezeket is figyelembe vehessék.

Brassó, 1911 május 1-én.

¹ Nyomatékosan utalok arra, hogy az Ördöghíd (3—4), Ördögvölgy (— szurdok=Teufelsschlucht) és Ördögárok (Teufelsgraben 8) három különböző és egymástól távolos előfordulás, tehát össze nem tévesztendők. A mellékelt térképvázlaton ez mindjárt szembeötlik.